

Cirkulärnr: 2002:93
Diariernr: 2002/2109
Handläggare: Signild Östgren m.fl.
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 2002-10-11
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Individ- och familjeomsorg
Handikappomsorg
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Plan, stadsbyggnad, bygglov
Miljöskydd/Naturskydd
Rubrik: Budgetpropositionen för år 2003
Bilagor: Bilaga 1: Skatter och bidrag 2003–2005 (kommunspezifisk;
endast till ekonomikontoren)

Finanssektionen
Signild Östgren m.fl.

2002-10-11

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Personalfrågor
Individ- och familjeomsorg
Handikappomsorg
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Plan, stadsbyggnad, bygglov
Miljöskydd/Naturskydd

Budgetpropositionen för år 2003

Den 8 oktober presenterade regeringen *Budgetpropositionen för 2003* (prop. 2002/03:1). Hela budgetpropositionen finns på regeringens webbplats. Den tryckta upplagan kommer senare under oktober.

I detta cirkulär sammanfattar vi de förslag inom olika områden som berör kommunerna åren 2003–2004.

Kort kan förslagen sammanfattas enligt följande:

Det tillfälliga sysselsättningsstödet förlängs under nästa år. Kommunerna får behålla tvåhundra kronan ytterligare ett år. Ett nytt rekryteringsstöd införs till vuxenstuderande. Administrationen av stödet ska ske lokalt och kommunerna kompenseras med 20 miljoner kronor. Skolhälsovården för sexåringarna överförs från landstingen till kommunerna från 1 juli 2003. Kommunerna kompenseras också med 50 miljoner kronor från och med år 2003 för höjd socialbidragsnorm beroende på standardförbättring för barnfamiljer.

Kommunförbundets kommentarer är skrivna i *kursiv* stil.

Ekonomi	4
Tillfälliga sysselsättningsstödet förlängs ytterligare ett år	4
Tvåhundrakronan kvar även 2003	4
Regeringens bedömning av svensk ekonomi	5
Nya uppräkningsfaktorer för skatteunderlaget	7
Ändring av socialavgifter och allmän löneavgift	8
Statlig finansiering av momsontosystemet från 2003	9
Generellt statsbidrag åren 2002 till 2004	9
Regleringar enligt finansieringsprincipen	11
Kompensation för höjning av riksnormen	12
Regleringar på grund av förändrat skatteunderlag	12
Övriga ekonomiska regleringar	13
Åldersrelaterat statsbidrag upphör 2004	13
Bidrag till kommuner med befolkningsminskning	13
Konsekvenser för modellen ”Skatter och bidrag”	14
Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag	14
Barn och utbildning	15
Pengar till personalförstärkning	15
Allmän förskola för alla fyra- och femåringar från 2003	16
Kommunerna ansvarar för skolhälsovården för sexåringar från juli 2003	16
Gymnasieskolan utvecklas	16
Kunskapslyftet upphör och påbyggnadsutbildningarna ses över	17
Nytt rekryteringsbidrag vid vuxenstudier	17
Administrationn av rekryteringsbidraget	18
Ökad rekrytering till högskolestudier	18
Den statliga skoladministrationen utökas	18
Mer resurser till ungdomspolitik	19
Ökade kostnader för energi m.m.	19
Äldreomsorg	19
Äldreförsörjningsstöd införs 2003	19
Bostadstillägg till pensionärer anpassas till nya pensionssystemet	19
Länsstyrelserna utökas med hundra äldreskyddsombud	19
Ökat stöd till pensionärsorganisationerna	20
Maxtaxa och förbehållsbelopp inom äldre- och handikappomsorgen	20
Handikappomsorg	20
Handikappåret 2003	20
Bidragen förlängs för utjämning av LSS-kostnader	20
Timersättningen för personlig assistans är för låg	21
Invandrare och flyktingar	21
Ersättningen till kommunerna för personer över 65 år	21
SFI-verksamhet får 5 miljoner till validering	21
Insatser för att öka invandras sysselsättning	21
Förbättringar i introduktionsverksamheten	21

Mer resurser till Migrationsverket	22
Individ- och familjeomsorg	22
Kompensation för höjning av riksnormen	22
Halverat socialbidragsberoende	22
Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	23
Investeringsbidrag till byggande	23
Resurser till omstrukturering av kommunala bostadsbolag	23
Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna	23
Kommunikationer	23
Riksdagens transportpolitiska beslut	23
Transportpolitiska mål	24
Vägar	24
Förlängd tid för omprövningsförrättningar för enskilda vägar	24
Järnvägar	25
Bidrag till kommunala flygplatser	25
Interregional kollektiv persontrafik	25
Miljö	26
Grön skatteväxling påverkar lokalkostnader	26
Fortsatt stora satsningar på marksaneringar och skog	26
Arbetsmarknadspolitik	26
Könsuppdelningen på arbetsmarknaden analyseras	27
Insatser för att öka invandrares sysselsättning	27
Förbättrad matchningsprocess utreds	27
Regler för anställningsstödet ses över	28
Vidareutveckling av det särskilda anställningsstödet	28
Höjd utvecklingsersättning inom ungdomsgarantin	28
Ungdomsprogrammens kommande avveckling	28
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring	29
Arbetsgivarfrågor	29
Regeringens inriktning för arbetslivspolitik	29
Fortsatt strategi för ökad hälsa i arbetslivet	30
Arbetet med 11-punktsprogrammet pågår	33
Nya regler för att minska deltidsarbetslösheten	34
Omställningsavtal	34
En arbetsrätt för trygghet, flexibilitet och delaktighet i arbetslivet	34
Mångfalds-, diskriminerings- och jämställdhetsfrågor	35
Ersättningsnivåerna i sjuk- och föräldraförsäkringarna	35
Reformering av pensionssystemet	36

Ekonomi

Tillfälliga sysselsättningsstödet förlängs ytterligare ett år

Det tillfälliga sysselsättningsstödet som består av ett generellt sysselsättningsstöd och ett nyanställningsstöd förlängs under 2003. Det innebär att kommuner och landsting kan söka stöd utifrån lönekostnadsunderlaget 2002 samt ökningen av lönekostnadsunderlaget mellan 2002 och 2003. Stöden motsvarar cirka 3 miljarder kronor i ett ytterligare resurstillskott för kommuner och landsting under nästa år.

Ansökan görs till Riksskatteverket (RSV) och beviljat belopp tillgodoförs kommunerna genom en kreditering av skattekotot. Det generella stödet söks och tillgodoräknas kommunen år 2003. Nyanställningsstödet söks och tillgodoräknas under år 2004.

Det tillfälliga sysselsättningsstödet infördes år 2002 för att underlätta för kommuner och landsting att behålla och tidigarelägga nödvändig rekrytering av personal. Det generella sysselsättningsstödet uppgår till 1 procent av lönekostnadsunderlaget. Nyanställningsstödet uppgår till 32,82 procent av den beräknade ökningen av lönekostnadsunderlaget till följd av nyanställningar mellan åren.

Kommunförbundet välkomnar denna resursförstärkning men vill framhålla att det enklaste förfarandet vore om resurserna tillfördes via det generella statsbidraget.

Tvåhundrakronan kvar även 2003

Under åren 1999 till 2002 har kommunerna erhållit den statliga skatt på 200 kronor som fysiska personer betalar på sina förvärvsinkomster.

I den ekonomiska vårpropositionen (2001/02:100) aviserade regeringen att detta tillskott skulle upphöra från och med 2003.

Nu föreslår regeringen att kommunerna får ta del av dessa pengar även år 2003. Totalt sett uppgår dessa intäkter till 1 300 miljoner, varav 66,5 procent, eller 865 miljoner, tillfaller kommunerna, se tabell 1.

Kommunförbundet välkomnar detta tillskott men skulle gärna se att beloppet blev permanent och fördes över till de generella statsbidragen; detta för att undvika den ryckighet som nuvarande "upplägg" skapar i kommunernas planeringsförutsättningar. Värt att uppmärksamma är att samma procedur förekom under förra året.

Tabell 1. Fördelning av tvåhundrakronan

	Totalt	Kommuner	Landsting
Miljoner kronor	1 300	865	435
Kronor per invånare	145	97	48

Regeringens bedömning av svensk ekonomi

Enligt regeringens bedömning av svensk ekonomi kommer tillväxten att bli 2,1 procent i år och 2,5 procent nästa år. Jämfört med regeringens ekonomiska vårproposition blir tillväxten starkare i år men svagare nästa år.

Upprevideringen i år beror på att utfallet enligt nationalräkenskaperna för första halvåret blev starkare än förväntat. Det är främst exporten och den offentliga konsumtionen som ökat mer än vad som förutsågs. För nästa år skriver man emellertid ned tillväxtprognosen något. Osäkerheten om den internationella konjunkturutvecklingen har tilltagit, såväl oron för krig som den kraftiga nedgången på världens börser är faktorer som bidrar till det. Regeringen har dock i sitt så kallade huvudscenario förutsatt en internationell konjunkturförstärkning.

Tabell 2. Försörjningsbalans (vårpropositionens bedömning inom parentes), årlig procentuell förändring

	2001 utfall	2002 (våp)	2003 (våp)	2004 (våp)
Hushållens konsumtion	0,2	2,0 (1,7)	2,6 (2,9)	2,5 (2,2)
Offentlig konsumtion	1,4	1,7 (0,8)	0,8 (0,3)	0,3 (0,4)
varav kommunal	1,9	1,7 (0,7)	1,3 (0,5)	0,4 (0,5)
Bruttoinvesteringar	1,5	-1,5 (1,1)	4,6 (5,0)	5,1 (4,7)
Lagerinvesteringar*	-0,5	-0,4(-0,2)	0,4 (0,2)	0,0 (0,0)
Export	-1,4	3,8 (1,3)	6,3 (7,5)	6,2 (6,5)
Import	-3,9	1,0 (0,7)	7,8 (8,1)	6,6 (6,3)
BNP	1,2	2,1 (1,4)	2,5 (2,8)	2,5 (2,5)

*Förändring uttryckt i procent av BNP föregående år.

Exporten har återhämtat sig en del efter fallet 2001. Svensk konkurrenskraft anses vara god och när tillväxten på världsmarknaden förbättras kan exporten stärkas ytterligare. Nedgången 2001 var starkt kopplad till IKT-sektorn (information och kommunikationsteknik). Den förväntade återhämtningen i denna sektor kan dröja längre än vad man tidigare trott.

Hushållens konsumtion har börjat komma igång efter det svaga konsumtionsåret 2001. Regeringen bedömer att hushållen kommer att svara för en stor del av efterfrågan nästa år. Däremot kommer hushållens inkomster inte alls att stärkas i den utsträckning som vi ser i år. De disponibla inkomsterna bedöms öka med 2 procent att jämföra med rekordhög 5 procent i år. Det innebär att hushållens sparande kommer att minska nästa år i stället för att öka som det gjort de senaste åren. Men man tror att hushållen har nått en önskvärd sparnivå efter de senaste årens betydande ökning.

Den kommunala konsumtionen har ökat kraftigt under första halvåret enligt nationalräkenskaperna. Regeringen har därför reviderat upp sin prognos för

den kommunala konsumtionen till 1,7 procent i år. Även nästa år tror man att konsumtionen ökar i god takt, med 1,4 procent. År 2004 medför bland annat balanskravet att den kommunala konsumtionen begränsas till 0,4 .

Trots ett år med många varsel har det egentligen inte skett någon försvagning på arbetsmarknaden. Sysselsättningen och arbetslösheten ligger kvar på samma nivå som i fjol. Regeringen bedömer att det blir en viss ökning av arbetade timmar för åren 2003 och 2004. Detta på grund av att man tror att den förminskning av medelarbetstiden som skett de senaste åren nu ska upphöra. Man räknar också med ett mindre antal personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilket möjliggör en ökad sysselsättning.

Regeringen antar liksom i tidigare prognoser att timlöneökningarna kommer att stanna på 3,5 procent under prognosåren. I år bedömer man att timlöneökningen blir 3,7 procent och att det således sker en betydande nedgång i ökningstakten jämfört med förra året då denna var 4,3 procent.

**Tabell 3. Nyckeltal,
årlig procentuell förändring om inte annat anges**

	2000	2001	2002	2003	2004
Disponibel inkomst	2,9	3,0	4,8	2,1	1,7
Sparkvot (nivå)	-2,0	0,8	3,5	3,0	2,2
Antal sysselsatta	2,2	1,9	0,0	0,2	0,5
Öppen arbetslöshet, procent av arbetskraften	4,7	4,0	3,9	3,8	3,8
Arbetsmarknadspolitiskt program, procent av arbetskraften	2,6	2,5	2,6	2,2	2,0
Timlön	3,7	4,3	3,7	3,5	3,5
Offentligt överskott, procent av BNP	3,7	4,8	1,7	1,5	1,6

De offentliga finanserna försvagas och det finansiella sparandet ligger hela perioden under målet på 2 procent. I år beräknas det finansiella sparandet uppgå till 38 miljarder kronor eller 1,7 procent av BNP. Detta är en liten försämring jämfört med bedömningen i vårpropositionen då det finansiella sparandet bedömdes bli 41 miljarder kronor.

Två sidokalkyler

Regeringen redovisar även två sidokalkyler. Den första är den så kallade lågtillväxtekalkylen. Enligt denna antas den internationella återhämtningen bromsas upp i år och stanna av helt nästa år, vilket leder till att Sverige går in i en internationellt betingad konjunktursvacka. Detta medför en betydligt svagare BNP- och sysselsättningsutveckling. Enligt denna kommer arbetslösheten att stiga till 4,8 procent år 2003. Det offentliga finansiella sparandet kommer att försvagas med ungefär 1 procentenhet av BNP enligt detta alternativ.

Den andra sidokalkylen skisserar en bättre utveckling, där svensk ekonomi kan växa i en högre takt på grund av att arbetsmarknaden fungerar bättre. Enligt det så kallade högtillväxtalternativet kommer sysselsättningsmålet år 2004 att uppnås. Det innebär att andelen sysselsatta i befolkningen i åldern 20–64 år, ska uppgå till 80 procent och att arbetslösheten kommer ned på 3,2 procent år 2004. Vidare ökar BNP med närmare 4 procent åren 2003 och 2004. Högtillväxtalternativet innebär att de offentliga finanserna stärks med ca 1 procentenhet av BNP.

I vår bedömning av ekonomin inför skatteunderlagsprognosen som kom för ett par veckor sedan har vi en något svagare tillväxt 2002 och 2003. Vi har också en marginellt svagare utveckling av antalet arbetade timmar. Däremot tror vi på högre timlöneökningar än regeringen.

Regeringens bedömning av tillväxten ligger i linje med de flesta övriga bedömares. Tendensen i den senaste tidens ekonomiska bedömningar är att man reviderar ned tillväxttakten för nästa år. En stor risk är utvecklingen på de finansiella marknaderna. Prognosmakarna har svårt att bedöma hur mycket en nedgång av de finansiella tillgångarna kan komma att påverka den reala ekonomin.

Tabell 4. Några prognoser över BNP-utvecklingen, årlig procentuell förändring

	2002	2003	2004
Budgetpropositionen okt 02	2,1	2,5	2,5
Svenska Kommunförbundet/Landstingsförbundet sep 02	1,5	2,3	2,8
Handelsbanken sep 02	1,8	2,9	2,5
Nordea sep 02	1,9	2,6	2,6
Konjunkturinstitutet aug 02	1,9	2,7	2,4

Nya uppräkningsfaktorer för skatteunderlaget

Regeringen fastställde preliminärt uppräkningsfaktorerna den 26 september, vilket vi redovisade i cirkulär 2002:90. I budgetpropositionen aviseras ytterligare en ändring som påverkar skatteunderlaget. Inom ramen för den så kallade gröna skatteväxlingen genomför man en ökning av grundavdragen för låg och medelinkomsttagare för att kompensera för höjningarna av energiskatter. Ökningen av grundavdragen beräknas påverka skatteunderlaget negativt med cirka 0,6 procentenheter 2003. Detta medför att skatteunderlaget och därmed skatteintäkterna minskar år 2003. Kommunerna kompenseras för detta genom att det generella statsbidraget ökar i motsvarande utsträckning. Regeringen ändrar därför den preliminärt fastställda uppräkningsfaktorn för 2003 från 6,7 till 6,1 procent.

Tabell 5. Skatteunderlagets utveckling enligt regeringen, årlig procentuell förändring

	2000	2001	2002	2003	2004
Fastställda uppräkningsfaktorer okt 02			5,0	6,1	
BP okt 02	7,5	6,2	5,0	6,1	4,3
Prel. fastställda uppräkningsfaktorer sep 02			5,0	6,7	
Regeleffekter jämfört med fastställda uppräkningsfaktorer				-0,6	
VP, april 02	7,5	6,1	4,4	6,0	4,3
Uppräkningsfaktorer 01		5,54	5,01		

Vi har samma bedömning av skatteunderlagstillväxten som för ett par veckor sedan. Bedömningen är dock anpassad till föreslagna regelförändringen. Det innebär att vi tror att skatteunderlaget ökar med 5,8 procent år 2003, vilket är 0,3 lägre än regeringens uppräkningsfaktor. För år 2002 har vi dock en snabbare ökningstakt än regeringen. Sammantaget är därför vår skatteunderlagsprognos för de bägge åren relativt nära regeringens.

Tabell 6. Vår skatteunderlagsprognos efter budgetpropositionen, årlig procentuell förändring

	2001	2002	2003	2004	2005
Skatteunderlag	6,2	5,4	5,8	4,8	4,6
Regelförändringar	0,9	1,0	1,6	0,0	0,0
<i>varav:</i>					
Egenavgift	1,5	1,5			
Grundavdrag – skattereduktion	-0,6	-0,5	-1,1		
Grundavdrag – skatteväxling			-0,6		
Pensionssystem (inkl. avdragsjustering)			3,3		
Skatteunderlag exkl. regelförändringar	5,3	4,4	4,2	4,8	4,6

Ändring av socialavgifter och allmän löneavgift

I budgetpropositionen sker en sänkning av de sammanlagda socialavgifterna med 0,56 procent från 30,13 till 29,57. Denna sänkning kompenseras av en lika stor höjning av den allmänna löneavgiften vilken ökar från 2,69 procent till 3,25 procent.

Statlig finansiering av momsontosystemet från 2003

Riksdagen har antagit regeringens proposition (prop. 2001/02:112) om den framtida finansieringen av kommunkontosystemet. Beslutet innebär att staten tar över finansieringen för framtida momsavlyft från och med år 2003.

För att övertagandet ska bli kostnadsneutralt mellan stat och kommun sker det en växling mot det generella statsbidraget. Växlingen ska motsvara de samlade uttagen från kontot år 2002. Eftersom dessa inte blir kända förrän i februari 2003 används 2002 års avgift som preliminärt växlingsbelopp (22 003 mkr). Denna reglering har legat med i våra beräkningar sedan hösten 2001 (se cirkulär 2001:110).

När utfallet blir känt kommer det att ske en kompletterande växling motsvarande skillnaden mellan inbetald avgift och uttaget belopp. Detta sker i budgetpropositionen hösten 2003 och påverkar statsbidragsramen för år 2004. Enligt vår senaste bedömning skulle denna kompletterande växling uppgå till **plus** 323 miljoner (se cirkulär 2002:90).

I propositionen finns inget nämnt om hur eventuella underskott på moms-kontot ska regleras. Utfallet för 2001 blev minus 425 miljoner kronor. Ska kommunerna ta det finansiella ansvaret för det ackumulerade underskottet ska det ske genom en engångsvis sänkning av det generella statsbidraget. I avvaktan på besked har en engångsvis sänkning av statsbidraget med 425 miljoner gjorts i våra beräkningar för 2004.

Kommunförbundet har sedan systemet infördes 1996 hävdat att finansieringen ska vara statlig och är således nöjd med lösningen. Kommunförbundet kommer att följa utvecklingen av kommunkontot inför den slutgiltiga växlingen 2004.

I propositionen föreslås även vissa förändringar för utökad kontroll av utbetalningarna, såsom att Riksskatteverket (RSV) ska ha rätt att göra revision hos en enskild kommun samt att kommunerna ska lämna en årsuppgift efter utgången av varje år. Enligt budgetpropositionen skulle dessa förändringar leda till att RSV får utökade arbetsuppgifter, vilka skulle finansieras genom en sänkning av det generella statsbidraget.

Kommunförbundet har i sitt remissvar på betänkandet Kontroll i kommunkontosystemet (SOU 2001:50) motsatt sig flertalet av de förslag som här skulle ge RSV utökade arbetsuppgifter. Om dessa nu trots förbundets kritik införs så kan det inte vara kommunernas uppgift att finansiera RSV:s utökade arbetsuppgifter, i synnerhet när flertalet av åtgärderna samtidigt kräver en ökad kostnad för administration från kommunernas sida.

Generellt statsbidrag åren 2002 till 2004

Aktuella förändringar av de generella statsbidragen 2002 till 2004 sammanfattas i tabellerna nedan. I tabellerna redovisas *endast* sådana förändringar som inte varit kända sedan tidigare. Detta gör att innehållet skiljer sig från de tabeller som redovisas i budgetpropositionen.

Tabell 7. Generella statsbidrag till kommunerna åren 2002–2005, miljoner kronor

	2002	2003	2004	2005
Cirkulär 2002:90	58 552	32 828	33 632	34 057
<i>därav</i> åldersrelaterat	6 740	6 740	6 740	6 740
Tidigare justering avseende LSS-statsbidrag		350		
Tidigare icke kända förändringar i BP 2003				
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Administration kommunkontosystem Överföring till UO 2 (adm. RSV)		-2	-2	-2
Administration av rekryteringsbidrag för vuxen-studerande		20	20	20
Regleringar på grund av förändrat skatteunderlag				
Änkepension korrigering av tidigare belopp		-1	-1	-1
Höjt grundavdrag för medel- och låginkomsttagare		1 717	1 717	1 717
Övriga ekonomiska regleringar				
Höjd riksnorm för socialbidrag		50	50	50
Förskoleklass hälsovård		20	40	40
Resurser till/från Kommundeleigationen (överf. till 48:2)		-200	200	0
Summa förändringar BP 2003		1 603	1 823	1 823
Totalt enligt detta cirkulär	58 552	34 781	35 655	35 880
<i>därav</i> åldersrelaterat	6 740	6 740	6 740	6 740

Anm: I BP redovisas en statsbidragsram för 2004 som är 102 mkr högre år 2004 än vår bedömning. Skillnaden beror på vår prognos av den kompletterande växlingen för momskontosystemet (+323 mkr) samt engångsvis finansiering av ackumulerat underskott på kontot (-425 mkr), se cirkulär 2002:90.

Alla regleringar görs i kronor. Vad sedan beloppet blir i kronor per invånare beror på folkmängden 1 november året innan bidragsåret. När det gäller mindre regleringar kan beloppet per invånare genom avrundningar ge ett felaktigt belopp.

Tabell 8. Generella statsbidrag till kommunerna åren 2002–2005, kronor per invånare

	2002	2003	2004	2005
Cirkulär 2002:90	6 573	3 672	3 749	3 784
<i>därav</i> åldersrelaterat	757	754	751	749
Tidigare justering avseende LSS-statsbidrag		39		
Tidigare icke kända förändringar i BP 2003				
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Administration kommunkontosystem Överföring till UO 2 (adm. RSV)		-0,3	-0,3	-0,3
Administration av rekryteringsbidrag för vuxen-studerande		2	2	2
Regleringar på grund av förändrat skatteunderlag				
Änkepension korrigerig av tidigare belopp		-0,1	-0,1	-0,1
Höjt grundavdrag för medel- och låginkomsttagare		192	191	191
Övriga ekonomiska regleringar				
Höjd riksnorm för socialbidrag		6	6	6
Förskoleklass hälsovård		2	4	4
Resurser till/från Kommundelegationen (överf. till 48:2)		-22	22	0
Summa förändringar BP 2003		179	226	203
Totalt enligt detta cirkulär	6 573	3 891	3 975	3 986
<i>därav</i> åldersrelaterat	757	754	751	749

I samband med att det tillfälliga statsbidraget till kommuner med höga LSS-kostnader förlängdes antog vi att den tillfälliga sänkningen av det generella statsbidraget på 350 miljoner skulle ligga kvar även 2003 och återställas först 2004 (se cirkulär 2002:24).

Enligt budgetpropositionen kommer de 350 miljonerna att återföras till det generella statsbidraget 2003. Finansieringen av det tillfälliga statsbidraget görs inom ramen för *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*.

Med anledning av detta justeras statsbidragsramen för 2003 upp med motsvarande belopp.

Regleringar enligt finansieringsprincipen

Från med 2003 görs vissa administrativa förändringar i kommunkontosystemet, vilka ger Riksskatteverket utökade arbetsuppgifter. För att finansiera

detta överförs 2 miljoner kronor från det generella statsbidraget till utgiftsområde 3 (Skatt, tull och exekution).

Till följd av att inkomstprövning av änkepensionen avskaffas minskas det generella statsbidraget med 250 miljoner kronor. Korrigering med 1 miljon kronor har gjorts i tabellen. Det resterande beloppet reglerades i regeringens ekonomiska vårproposition i år.

Från och med 2003 införs ett nytt rekryteringsbidrag till vuxenstudierande. Detta medför vissa administrativa kostnader för kommunerna för vilka kommunerna kompenseras. Det generella statsbidraget ökar med 20 miljoner kronor från och med 2003. Se vidare under rubrik Barn och utbildning.

Regleringar på grund av förändrat skatteunderlag

I propositionen föreslås en höjning av grundavdraget för vissa inkomsttagare. Denna höjning påverkar de kommunala skatteintäkterna negativt med 1 717 miljoner kronor. För att kompensera kommunerna tillförs det generella statsbidraget motsvarande belopp.

Då skatteunderlagsutvecklingen påverkas har regeringen ändrat det fastställda uppräkningsstalet för 2003, se vidare avsnittet om Nya uppräkningsfaktorer för skatteunderlaget.

Kompensation för höjning av riksnormen

Regeringens höjning av riksnormen för år 2002 innebar vissa standardförbättringar för barnfamiljer. Regeringen har funnit det rimligt att kommunerna kompenseras med en höjning av det generella bidraget med 50 miljoner kronor från och med år 2003. Som aviserades i vårpropositionen anses kommunerna för år 2002 vara kompenserade med det tillfälliga sysselsättningsstödet.

Standardförbättringarna leder enligt Kommunförbundets beräkningar till merkostnader på 70–75 miljoner kronor per år. Hur Socialdepartementet kommit fram till 50 miljoner kronor har inte redovisats för förbundet. Enligt förbundet kompenseras alltså kommunerna inte fullt ut för de ökade kostnaderna.

En viktig principiell fråga är att regleringen inte anses ligga inom ramen för finansieringsprincipen utan i stället benämns Övriga regleringar m m. Detta har Socialdepartementet genom envägskommunikation meddelat förbundet, men inte motiverat varför. I propositionen står att "Höjningen följer Konsumentverkets underlag samma år". Konsumentverkets förslag innehöll en ny budgetpost, "barn- och ungdomsförsäkring". Denna post valde Socialdepartementet att flytta över till posten "fritid/lek". På det sättet blev ändringen mindre tydlig och regeringen kunde nöja sig med att göra den årliga uppräkningsbeloppen i socialtjänstförordningen. Att införa en ny post hade krävt riksdagsbeslut och då hade finansieringsprincipens tillämpning varit självklara. Av de totala merkostnaderna står barn- och ungdomsförsäkringen för närmare 40 miljoner kronor. Att regeringen köper sig fri från finansieringsprincipen genom formuleringen "funnit det rimligt att kommunerna kompenseras" kan förbundet inte godta.

Vad gäller övriga delar av standardförbättringarna är det inte lika klart att finansieringsprincipen ska tillämpas. Förbundet anser dock att det är fråga om en ökad ambitionsnivå vilket gör finansieringsprincipen giltig även för dessa.

Tyvärr har Socialdepartementet i det här fallet vare sig velat diskutera sakfrågan eller beräkningarna med förbundet vilket klart strider mot finansieringsprincipen. Om det råder oklarhet om finansieringsprincipen ska tillämpas eller ej måste dess intentioner åtminstone gälla fram till den punkt då det är ställt utom all tvivel att den inte ska tillämpas. Förbundet kommer även fortsättningsvis driva frågan om att finansieringsprincipen ska tillämpas fullt ut och att tillämpningen ska göras mer tydlig så att dialogen mellan staten och kommunernas företrädare underlättas. Kommunerna måste i framtiden ges tydliga spelregler.

Övriga ekonomiska regleringar

Ansvar för skolhälsovården för de elever som går i förskoleklass flyttas från landstingen till kommunerna den 1 juli 2003. Med anledning av detta överförs 20 miljoner 2003 och ytterligare 20 miljoner 2004 från landstingen till kommunerna. Se vidare under avsnittet Barn och utbildning.

Under 2003 minskas det generella statsbidraget tillfälligt med 200 miljoner. Medlen förs till anslaget 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Överföringen ska finansiera att beviljade bidrag från Kommun delegationen ska kunna betalas ut under 2003. Inför 2004 höjs nivån tillbaka samt att de 200 miljonerna som lånats återbetalas. För åren 2003 till 2004 är det alltså ett nollsummespel.

Åldersrelaterat statsbidrag upphör 2004

Den åldersrelaterade delen av det generella statsbidraget till kommunerna kommer, med nuvarande regler, att upphöra vid utgången av 2004 och i stället utbetalas i form av ett enhetligt belopp per invånare.

Den parlamentariska kommitté som är tillsatt för att utreda utjämningsystemet har fått i uppdrag att undersöka om det åldersrelaterade bidraget, som innebär att det sker en viss omfördelning vid sidan av utjämningsystemet, riskerar att över- respektive underkompensera vissa kommuner.

I avvaktan på utredningens förslag har vi låtit det åldersrelaterade statsbidraget ligga kvar oförändrat även 2005.

Bidrag till kommuner med befolkningsminskning

Riksdagen har godkänt det förslag som lades i den regionalpolitiska propositionen (prop. 2001/02:4) avseende ett extra statsbidrag på 200 miljoner 2003 respektive 2004 till kommuner och landsting med befolkningsminskning.

Av statsbidraget kommer 150 miljoner att delas ut till de kommuner som under perioden 1990 till 2000 minskat sin befolkning med mer än 5 procent. Detta statsbidrag har varit känt sedan 2001 års ekonomiska vårproposition även om regeringen senare har förtydligat bidragsvillkoren. Uppdaterade

beräkningar finns att tillgå på Kommunförbundets webbplats, under Ekonomi.

De resterande 50 miljoner används till att främja samverkan mellan kommuner och landsting med kraftig befolkningsminskning.

I rapporten Växa och krympa (Kommunförbundet, 2000) har Kommunförbundet uppmärksammat befolkningsförändringarnas inverkan på den kommunala ekonomin, och då främst på inkomster från skatter och statsbidrag. Förbundet menar att nuvarande utjämningsystem inte bör belastas med uppgifter som åvilar staten. De ekonomiska problem som uppstår i vissa kommuner i samband med stora befolkningsflyttningar bör lösas utanför utjämningsystemet.

Konsekvenser för modellen "Skatter och bidrag"

I beräkningsmodellen "Skatter och bidrag" behöver följande ändringar göras i "Indatabladet":

- Skriv in den justerade skatteunderlagsprognosen för 2003 i cellen D9. Den aktuella bedömningen framgår av tabell 6.
- Skriv in det av regeringen justerade uppräkningsstalet för 2003 i cellen D8. Talet redovisas i tabell 5.
- Skriv in kommunens preliminära taxeringsutfall enligt RSV:s oktoberprognos i cell C20. Utfallet redovisas på rad 6 i **bilaga 1**.
- Skriv in den nya statsbidragsramen för åren 2003 till 2005 i cellerna D43 till F43. Beloppen redovisas på rad 37 i **bilaga 1**.
- Riksprognosen för kommunens befolkning i modellen stämmer inte med den i **bilaga 1**. Det beror på att vi i bilagan har utgått från kommunens befolkning per den 31 juni 2002. För att få samma intäkter i modellen som i bilaga 1 måste nuvarande prognos ersättas. Skriv in vår framskrivning av kommunens befolkning (rad 2 i bilaga 1) i cellerna D32–F32.

Dessutom måste följande ändringar göras i bladet för "Totala intäkter":

Ta bort bladets skydd. Detta görs genom att man går längst upp på skärmen till meny Verktyg och väljer Skydd/Ta bort bladets skydd och på frågan om lösenord skriver in: kommun.

- I cell H28 måste följande formel skrivas in:
$$=(((1300*0,665)*1000000)/\text{'Blad 2 Indata'!D29})$$
- I cell C28 måste följande formel skrivas in:
$$=H28*OM(\text{'Blad 2 Indata'!N\$3=1};\text{'Blad 2 Indata'!D32}/1000;\text{'Blad 2 Indata'!D33}/1000)$$

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag

I **bilaga 1** redovisas kommunvisa beräkningar av skatter och statsbidrag. I beräkningarna ingår **inte**:

- det tillfälliga statsbidraget på 350 miljoner kronor till kommuner med höga kostnader för LSS

- det tillfälliga sysselsättningsstödet för 2003
- det särskilda statsbidraget på 150 miljoner 2003 och 2004 till kommuner med befolkningsminskning, för aktuell beräkning se Kommunförbundet webbplats, www.svekom.se/ekonomi.
- ersättning för den frivilliga maxtaxan inom barnomsorgen (inklusive pengar för kvalitetssäkring), för preliminär beräkning se SCB:s webbplats, www.scb.se.
- de riktade statsbidragen till personalförstärkningar inom skolan, för aktuell beräkning se Skolverkets webbplats www.skolverket.se/studier/bidrag/pdf/2002/ramarfp2002.pdf

Skillnader jämfört med beräkningar i juni (2002:64) beror på:

- justerad skatteunderlagsprognos 2003
- preliminärt taxeringsutfall oktober
- justerad statsbidragsram för åren 2003–2005
- tvåhundra kronans återinförande år 2003

Som vanligt bygger beräkningarna på att kommunens befolkning och skatteunderlag ökar i samma takt som i riket samt 2002 års skattesatser. Önskas beräkningar utifrån andra förutsättningar kan ni ange dessa via e-post till marcus.holmberg@svekom.se eller anders.jonsson@svekom.se

Frågor om avsnittet Ekonomi kan ställas till Signild Östgren, tfn 08-452 77 45, Siv Stjernborg, tfn 08-452 77 51 och Per Sedigh, tfn 08-452 77 43. Frågor om aktuella förändringar i statsbidragen besvaras av Henrik Berggren, tfn 08-452 77 42 eller Anders Jonsson, tfn 08-452 77 46.

Barn och utbildning

Pengar till personalförstärkning

Under perioden 2001–2006 tillförs kommunerna per läsår en miljard kronor som ska användas till personalförstärkningar inom skolan och skolbarnomsorgen så att elevernas måluppfyllelse ökar, de så kallade Wärnerssonpengarna.

Medlen ska sökas varje år och uppföljning av om medlen använts till personalförstärkningar görs varje år enligt en särskild rutin. Ansökningsförfarandet och uppföljningsarbetet är mycket betungande för kommunerna och Kommunförbundet har utan framgång hävdat att medlen borde ingå i det generella statsbidraget.

Regeringen har också en ambition att inom mandatperioden förstärka resurserna inom förskolan. Inga medel finns dock anvisade och satsningen innebär ökade krav på att antalet utbildningsplatser utökas.

Kommunförbundet ser gärna att nya medel ställs till förfogande för att förstärka personaltätheten inom förskolan men hänvisar även här till det generella statsbidraget.

Uppföljningen av statsbidraget bör kunna klaras genom målstyrning i stället för detaljreglering.

Allmän förskola för alla fyra- och femåringar från 2003

Den sista etappen i barnomsorgsreformen genomförs från 1 januari 2003 då allmän förskola för alla barn från fyra års ålder införs. Förskolan ska vara avgiftsfri 525 timmar om året. I det generella statsbidraget har 1,2 miljarder kronor avsatts för ökat antal barn och minskade intäkter. Av propositionen framgår att regeringen räknar med att reformen kommer att medföra att ytterligare 34 000 barn kommer att gå i förskolan.

Kommunförbundet avser att noggrant följa upp de ekonomiska konsekvenserna av reformen.

Kommunerna ansvarar för skolhälsovården för sexåringar från juli 2003

Ansvar för skolhälsovården för elever i förskoleklassen övergår från 1 juli från landstinget till kommunerna. Ersättningen regleras med en överföring av 20 miljoner år 2003 och från år 2004 för helårseffekten ytterligare 20 miljoner kronor. Ersättningen avser endast hälsoundersökning av sexåringarna i förskoleklass samt viss akutvård.

Kommunförbundet har godkänt denna reglering under förutsättning att frågan om kostnader för sexåringarnas elevhälsa får prövas när förslag om införandet av verksamhetsområdet "elevhälsa" införs även för denna grupp.

Gymnasieskolan utvecklas

Regeringen avvisar de förslag som förekommit i den politiska debatten att sänka kunskapskraven inom gymnasieskolans yrkesutbildningar. Regeringen vill snarare stärka och utveckla yrkesinriktad utbildning bland annat genom förbättrade möjligheter till utlandspraktik och avser att avsätta medel för detta. Den arbetsplatsförlagda utbildningens roll att bidra till ett organiserat lärande i arbetslivet bör stärkas. Utvecklingen i samhället och arbetslivet innebär att kravet på gymnasieskolan att ge alla elever kärnämneskunskaper snarare ökar än minskar. Regeringen uttrycker också att alla elever i gymnasieskolan bör ha kunskaper i ämnet historia.

Vidare understryks att elevernas eget förstahandsval av program och inriktning i gymnasieskolan ska vara styrande. Gymnasiekommitténs arbete ska vara slutfört den 16 december 2002. Regeringen planerar att presentera en proposition i början av 2004. Skolverket kommer i samband därmed att få i uppdrag att förbereda för förändringar i gymnasieskolan.

I enlighet med vad som aviserades i 2001 års ekonomiska vårproposition ändras studiestödslagen så att studiebidrag får lämnas för tio månader i stället som idag för nio.

Viktiga delar av yrkesutbildningen kommer att tillhandahållas inom ramen för eftergymnasial utbildning. Den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) har

visat sig väl kunna möta behovet av att utbilda kvalificerad arbetskraft och består idag av 12 000 årsplatser. Regeringens ambition är att på sikt utöka KY.

Kunskapslyftet upphör och påbyggnadsutbildningarna ses över

Kunskapslyftet, den särskilda utbildningssatsningen på vuxenutbildning, avslutas i och med utgången av 2002 och vuxenutbildningen övergår i en ny fas utifrån riksdagsbeslutet med anledning av propositionen *Vuxnas lärande* (2000/01:72). Detta innebär att antalet statligt finansierade platser – utöver kommunernas basorganisation – minskar från 94 000 heltidsplatser 2001 till 46 000 platser 2003. Det nya riktade statsbidraget på 1,7 miljarder kronor kommer att fördelas mellan kommunerna med en annan fördelningsnyckel än tidigare. Från år 2006 kommer bidraget att inordnas i kommunernas generella statbidrag.

Kommunförbundet finner det viktigt att kommunerna uppmärksammar hur minskningarna påverkar förutsättningarna att bedriva yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inte minst inom omvårdnadssektorn.

Skolverket har i maj 2002 redovisat en studie där man förordar ett mer flexibelt system för påbyggnadsutbildning. Redan i utvecklingsplanen för skolan i maj 2002 angav regeringen att systemet med påbyggnadsutbildningar borde ses över.

Kommunförbundet och många kommuner har under en lång följd av år framhållit bristerna med nuvarande system. Detta beroende på skyldigheten för hemkommuner att betala interkommunal ersättning för de cirka 8 000 riksrekryterande platserna inom påbyggnadsutbildning.

Även regeringen ger i budgetpropositionen nu uttryck för ett sådant synsätt. Regeringen framhåller att enskilda elevers utbildningsval kan – också i relativt stora kommuner – få dramatiska kostnadskonsekvenser för vuxenutbildningen.

Nytt rekryteringsbidrag vid vuxenstudier

Ett nytt rekryteringsbidrag (prop.2001/02:161) införs i syfte att stimulera till vuxenstudier. Rekryteringsbidraget kan ges till den som är över 25 år och under högst 50 veckor. Stödet har två nivåer; 7 529 kronor och 9 227 kronor per studiemånad. Den lägre nivån motsvarar bidrags- och lånedelen i studiemedelssystemet och den högre nivån är det maximala beloppet, inklusive tillägglån. Målgruppen för bidraget är de som har kort tidigare utbildning om de antingen är eller riskerar att bli arbetslösa eller har något funktionshinder och på grund av detta behöver extra tid för att nå studiemålen. Rekryteringsbidraget är ett bidrag, alltså inte skattepliktigt. Kostnaden för bidraget beräknas till 2 miljarder per år och ersätter det särskilda vuxenutbildningsbidraget.

Administrationen av rekryteringsbidraget

Kommunernas uppgift är att anta riktlinjer för bidraget utifrån den kategori personer som har störst behov av kompetensutveckling och ekonomiskt stöd under en inledande period av studierna. Kommunerna ska ansvara för en betydande del av handlägningsrutinen av rekryteringsbidraget i samband med planering av studieinsatserna i övrigt. (Se cirkulär 2002:77.) Kommuner-
na ersätts för detta med 20 miljoner kronor som fördelas via det generella statsbidraget.

Kommunförbundet ser positivt på att regeringen nu fullföljer tidigare utfästelser att ge kommunerna ekonomiskt stöd för att fullgöra det nya administrativa uppdraget.

Ökad rekrytering till högskolestudier

Regeringens mål för att öka rekryteringen till högskolan är att hälften av en årskull ska ha börjat högskolan vid 25 års ålder.

50 miljoner kronor per år avsätts 2002 till 2004 för att stimulera samarbete mellan universitet, högskolor och kommuner i syfte att öka rekryteringen till högskolan och skapa hållbar tillväxt i regionerna.

Det innebär inga nya medel för de kommande åren men Kommunförbundet kommer att bevaka vilka effekter förslaget får.

Den statliga skoladministrationen utökas

Skolverket ska delas i två myndigheter; en fjärdedel av Skolverkets anslag överförs till den nya skolutvecklingsmyndigheten. Den nya myndigheten ska främja nationellt fastställda mål genom att stödja och stimulera kommuner och skolor i den lokala skol- och verksamhetsutvecklingen. Myndighetens arbete bör karaktäriseras av ett flexibelt och projektinriktat arbetssätt och en stark kompetens när det gäller bland annat information, kommunikation samt nätverksarbete. I uppdraget bör enligt regeringen ingå att stödja kvalitetsutvecklingen i kommuner och skolor – såväl fristående som kommunala – genom information och riktad kompetensutveckling gentemot skolpersonal inom prioriterade områden.

En central uppgift blir att förbättra utbildningsvillkoren för barn och ungdomar i områden som präglas av segregation. Arbete med elevers språk- och läsutveckling bör därför vara ett centralt område i myndighetens arbete.

22 miljoner kronor tas från utvecklingsanslaget för skolan och barnomsorgen och förs över till Skolverkets anslag för omstrukturering av verket och för uppbyggnaden av den nya skolutvecklingsmyndigheten.

Kommunförbundet har för sin del under lång tid ifrågasatt behovet av att utvecklingsmedel överhuvudtaget avsätts på central nivå och är mot den bakgrunden tveksam inför införandet av en statlig utvecklingsmyndighet. Medlen för den nya myndigheten skulle i stället föras ut till kommunerna för att de själva ska kunna upphandla tjänster och insatser för att åstadkomma utvecklingsinsatser i prioriterade områden. I olika internationella studier som redovisas i budgetpropositionen framhålls att den svenska skolan ligger mycket långt framme och har en förhållandevis

liten spridning i utbildningsresultat. Kommunförbundet vill framhålla att det därför borde finnas skäl att hålla fast vid en tydlig ansvarsfördelning på skolområdet. En omvandling av utvecklingsanslag till tjänster inom verket är inte heller något som Kommunförbundet förordar.

Tidigare har regeringen aviserat ett uppdrag till Skolverket om nationella kvalitetsindikatorer. Skolverket får nu i stället ett uppdrag att utveckla enhetliga resultatmått för förskolan, skolan och vuxenutbildningen som bör ingå i varje kvalitetsredovisning.

Kommunförbundet har framhållit att dessa resultatmått inte får utformas så att de "bakvägen" kommer att bli styrande mot delar och detaljfrågor i undervisning och lärande.

Mer resurser till ungdomspolitiken

Ungdomspolitiken förstärks med 1,5 miljon kronor som ska användas till mötesplatser och sektorsövergripande kommunal ungdomspolitik.

Ökade kostnader för energi m.m.

Den gröna skatteväxlingen innebär att skatten höjs på bland annat energi. Detta innebär ökade kostnader för de förvaltningar som har mycket fastigheter till exempel skollokaler.

Frågor om avsnittet Barn och utbildning kan ställas till Mats Söderberg, tfn 08-452 79 42, Sofia Larsson, tfn 08-452 79 38, skolsektionen och Signild Östgren, finanssektionen, tfn 08-452 77 45.

Äldreomsorg

Äldreförsörjningsstöd införs 2003

Från och med första januari 2003 införs ett äldreförsörjningsstöd. Det riktas till äldre personer som har liten eller ingen pension. Stödet är helt inkomstprövat. Det garanterar alla som har fyllt 65 år och som bor i Sverige en viss lägsta levnadsnivå samt ersättning för skälig bostadskostnad. Äldreförsörjningsstödet administreras av de allmänna försäkringskassorna. Kommunförbundet har informerat om stödet i cirkulär 2002:75.

Bostadstillägg till pensionärer anpassas till nya pensionssystemet

Ändrade regler för bostadstillägg till pensionärer träder i kraft första januari 2003. De nya reglerna är en anpassning till det reformerade ålderspensionssystemet. Regeländringar görs eftersom inkomstprövningen av BTP i fortsättningen sker utifrån bruttopensionen.

Länsstyrelserna utökas med hundra äldreskyddsombud

Länsstyrelserna tillförs 46 miljoner kronor som ska användas för att anställa äldreskyddsombud vilket bedöms räcka till närmare 100 anställningar. Socialstyrelsen tillförs 4 miljoner kronor för att stärka sin regionala tillsyn inom

vården och omsorgen om äldre. Skyddsombudets uppgift ska vara att utifrån ett medborgarperspektiv bedriva operativ tillsyn inom området enligt SoL och HSL.

Kommunförbundet anser att det är bra att tillsynen omfattar både SoL och HSL. Detta öppnar för att tillsynen kan koncentreras på det, utifrån ett medborgarperspektiv, svåra gränslandet mellan kommunens och landstingets verksamhet. Tillsynen kan då leda till konstruktiva förbättringar vad gäller samverkan mellan båda huvudmännen.

Ökat stöd till pensionärsorganisationerna

Regeringen kommer att genomföra en översyn av statsbidragen till pensionärsorganisationerna. Syftet är att ytterligare stärka organisationernas möjligheter att erbjuda verksamheter för äldre samt företräda deras intressen i olika sammanhang. Regeringen anvisar inga medel nu utan återkommer i tilläggsbudgeten i vårpropositionen.

Maxtaxa och förbehållsbelopp inom äldre- och handikappomsorgen

Införandet av maxtaxa och förbehållsbelopp innebär att kommunernas avgiftsintäkter minskas och för detta kompenseras kommunerna i det generella statsbidraget med 900 miljoner för år 2003.

Kommunförbundet förutsätter att den överenskommelse som träffats med Socialdepartementet om ytterligare 170 miljoner år 2004 som kompensation för förbehållsbeloppet gäller, och att beloppet regleras i vårpropositionen 2003.

Frågor om avsnittet Äldreomsorg kan ställas till Margaretha Spjuth, tfn 08-452 77 98, Kerstin Ahlsén tfn 08-452 77 85 äldreomsorgssektionen och Per Sedigh, finanssektionen, tfn 08-452 77 43.

Handikappomsorg

Handikappåret 2003

EU har utlyst år 2003 till det Europeiska Handikappåret i syfte att bland annat öka medvetenheten om funktionshindrades rätt till skydd mot diskriminering. Temat är mänskliga rättigheter. Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) har ansvaret för att planera och genomföra aktiviteter på nationell nivå.

Bidragen förlängs för utjämning av LSS-kostnader

Ett särskilt tillfälligt statsbidrag om 350 miljoner kronor riktas till kommuner som har höga kostnader för insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. För kommuner med särskilt kostnadskrävande insatser enligt samma lag finns 100 miljoner att söka hos Socialstyrelsen. Bidragen förlängs under år 2003. Beräkningsgrunderna och ramarna för dessa statsbidrag ska vara desamma som tidigare år.

Timersättningen för personlig assistans är för låg

Statlig assistansersättning lämnas till funktionshindrade som har behov av hjälp i sin dagliga livsföring med mer än i genomsnitt 20 timmar per vecka. Kommunerna finansierar de första 20 timmarna av den statliga assistansersättningen oavsett utförare. Ersättningen fastställdes till 191 kronor per timme för år 2002. Timersättningen för 2003 är ännu inte fastställd. Kommunförbundet återkommer så snart vi får information om storleken på beloppet.

Kommunförbundets uppfattning är att timersättningen för innevarande år borde motsvarat 200 kronor per timme. Förbundets förslag för nästa år är 208 kronor per timme. Kommunförbundet har också påpekat att beslutet om timersättning borde kunna tidigareläggas för att öka kommunernas planeringsförutsättningar.

Frågor om avsnittet Handikappomsorg kan ställas till Ingrid Söderström, sektionen för socialtjänst, skydd och säkerhet, tfn 08-452 78 55 och Signild Östgren, finanssektionen, tfn 08-452 77 45.

Invandrare och flyktingar

Ersättningen till kommunerna för personer över 65 år

Kommunerna får lägre schablonersättning för flyktingar äldre än 65 år, på grund av införandet av det särskilda äldreförsörjningsstödet från och med den 1 januari 2003. Kommunerna ska därför inte kunna återsöka eventuella socialbidragskostnader för denna grupp. Schablonbeloppet uppgår till 59 400 kronor enligt ersättningsförordningen. Kostnaden på anslaget för flyktingmottagningen kommer att minska från 2004 eftersom utbetalningar till kommunerna sker kalenderårsvis i efterskott.

SFI-verksamhet får 5 miljoner till validering

5 miljoner kronor anslås till fortsatt försöksverksamhet med validering av utländsk yrkeskompetens samt för att förbättra svenskundervisningen för invandrare (SFI).

Insatser för att öka invandrares sysselsättning

70 miljoner kronor ska användas för kompletterande utbildning inom bristyrken för personer med utländsk högskoleexamen.

Förbättringar i introduktionsverksamheten

10 miljoner anslås till fortsatt utvecklingsarbete för att förbättra introduktionen. Även regionalt utvecklingsarbete kring introduktionen ska prövas. Kommuner i olika regioner ska stimuleras att utveckla en fördjupad samverkan kring bostäder, arbete, skola och bra introduktionsprogram för att åstadkomma en bättre introduktion.

Mer resurser till Migrationsverket

Regeringen utökar Migrationsverkets förvaltningsanslag med 118 miljoner kronor för att minska ärendebalanserna både avseende prövning av asylärenden och verkställigheter.

Frågor om avsnittet Invandrare och flyktingar kan ställas till Qaisar Mahmood, sektionen för socialtjänst, skydd och säkerhet, tfn 08-452 78 56 och Siv Stjernborg, finanssektionen, tfn 08-452 77 51.

Individ- och familjeomsorg

Kompensation för höjning av riksnormen

Regeringens höjning av riksnormen för år 2002 innebar vissa standardförbättringar för barnfamiljer. Orsaken bottnar i att regeringen vill att även barnfamiljer med försörjningsstöd ska få del av den barnbidragshöjning som gjordes år 2001. Regeringen har funnit det rimligt att kommunerna kompenseras med en höjning av det generella bidraget med 50 miljoner kronor från och med år 2003. Som aviserades i vårpropositionen anses kommunerna för år 2002 vara kompenserade med det tillfälliga sysselsättningsstödet. Se vidare motsvarande avsnitt under rubriken Ekonomi ovan.

Halverat socialbidragsberoende

Ett av regeringens mål är att halvera antalet socialbidragstagare till år 2004 jämfört med 1999. Målet är ett led för ökad rättvisa och välfärd. Sysselsättningsmålet är också viktigt i detta sammanhang. 80 procent av befolkningen i åldern 20–64 år ska ha ett riktigt jobb år 2004. För närvarande ligger den reguljära sysselsättningsnivån på 78 procent. Ökad sysselsättning men också olika förslag till förändringar i det sociala välfärdssystemet minskar kommunernas kostnader för försörjningsstöd:

- grundnivån för föräldraförsäkringen höjs från 120 kronor till 150 kronor år 2003
- tandvårdsstöd för äldre förstärks – tillförs 300 miljoner.
- äldreförsörjningsstöd införs – lägre socialbidragskostnader
- studiebidrag erhålls ytterligare en månad, 10 månader per år eller 950 kronor mer per år.
- 100 miljoner kronor avsätts för stöd till familjer där våld och övergrepp förekommer.

Förbundet välkomnar regeringens mål om att halvera socialbidragsberoendet men mer konkreta åtgärder behövs.

Frågor om avsnittet Individ och familjeomsorg kan ställas till Gigi Isacson, tfn 08-452 78 46, sektionen för socialtjänst, skydd och säkerhet och Per Sedigh, finanssektionen, tfn 08-452 77 43.

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Investeringsbidrag till byggande

600 miljoner kronor avsätts för investeringsbidrag till hyresrätter. Syftet är att uppnå en ökad produktion av små och medelstora lägenheter i områden med bostadsbrist framför allt i storstadsområdena. 2,5 miljard kronor avsätts sammanlagt för perioden fram till år 2006.

Regeringen har som målsättning att 120 000 bostäder ska byggas under perioden 2003–2006. Nya former av stöd för att stimulera byggandet ska prövas. En åtgärd som regeringen vill pröva är att utreda förutsättningarna för att sänka momskostnaderna för särskilt angeläget bostadsbyggande, här nämner staten studentlägenheter och äldreboende. Regeringen vill också pröva förutsättningarna för att minska boendekostnaderna genom en sänkning av momsen för mindre hyreslägenheter mot bakgrund av ungdomars bostadsbehov.

Resurser till omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Kommunerna har möjlighet att söka bidrag för stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Statens bostadsnämnd handlägger ansökningarna. Regeringen har aviserat att 3 miljarder kronor får disponeras under perioden. Endast 30 miljoner kronor är anslagna i nästa års budget men regeringen avser att återkomma i 2003 års ekonomiska vårproposition angående fördelning av medel för de närmaste åren.

Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna

För särskilda insatser i storstadsregionernas socioekonomiskt mest utsatta stadsdelar avsätts 230 miljoner kronor. Dessa medel fördelas till kommuner som tecknar lokala utvecklingsavtal med staten.

Frågor om avsnittet kan ställas till Björn Sundström, tfn 08-452 77 52, finanssektionen.

Kommunikationer

Riksdagens transportpolitiska beslut

I oktober 2001 presenterade regeringen sin länge aviserade infrastrukturproposition. Riksdagen antog den 14 december 2001 propositionen i form av ett nytt transportpolitiskt beslut.

I cirkulär (2001:121) till kommunerna informerade Kommunförbundet om dessa politiska beslut som avser perioden 2004–2015. Det är därför av stort kommunalpolitiskt intresse att nu se i vilken omfattning utfästelserna i det transportpolitiska beslutet nu kommer att realiseras för 2003.

Redan i april 2002 kunde förbundet konstatera att 2002 års vårproposition inte gav anledning till några alltför högt ställda förväntningar på kraftfulla och snara satsningar på infrastrukturen. Budgetpropositionen för 2003 ger inga ytterligare löften.

Transportpolitiska mål

De tidigare fem transportpolitiska delmålen om ett tillgängligt transportsystem, hög transportkvalitet, en säker trafik, en god miljö och en positiv regional utveckling har nu utökats med ett sjätte delmål om ett jämställt transportsystem.

Budgetpropositionen ger en samlad redovisning av transportpolitikens måluppfyllelser. Man tvingas här konstatera att transportpolitiken har stora svårigheter att uppnå delmålen och etappmålen utom inom några få områden.

Vägar

Den riktade trafiksäkerhetsatsningen, det så kallade 11-punktsprogrammet, ska fullföljas genom riktade trafiksäkerhetsåtgärder.

Förbundets tvetsamhet och oro inför finansieringen av "ökade resurser" för åtgärder i infrastrukturen kvarstår. Lånefinansieringen och ränte- och amorteringskrav inger stor osäkerhet. Finansieringen känns enligt förbundets uppfattning varken säker eller särskilt förtroendeingivande.

Regeringen satsar 1,4 miljarder på väghållning och statsbidrag. Bland annat ökar anslagen till drift och underhåll av landets vägar. För år 2004 ser det dock sämre ut.

Bidraget till drift och underhåll av enskilda vägar föreslås bli 604 miljoner kronor vilket motsvarar en måttlig höjning. År 1995 var bidraget 660 miljoner kronor!

När det gäller utbyggnaden av väginfrastrukturen innehåller propositionen inte några nyheter eller klarlägganden. Vi förutsätter därför att infrastrukturpropositionen gäller. Detta innebär tolv miljarder för åtgärder i infrastrukturen för perioden 2002–2004 varav åtta miljarder är lån i Riksgäldskontoret att återbetalas till 2015.

Vägverkets förslag till nationell plan för vägtransportsystemet kommer att remitteras under perioden januari–april 2003 tillsammans med de regionala transportplanerna. Den nationella planen fastställs av regeringen och de regionala planerna av respektive län senast den 31 december 2003.

Enligt vad vi har kunnat utläsa finns det inte något utrymme för start av nya infrastrukturprojekt vare sig på nationell eller regional nivå före 2007–2008 utöver pågående projekt och projekt som har pekats ut i planeringsdirektiven.

Förlängd tid för omprövningsförrättningar för enskilda vägar

Vid utgången av 1997 upphörde 1939 års lag om enskild väghållning att gälla. Som en följd av detta måste fastigheter med andelstal grundade på fastighetens taxeringsvärde omprövas. Försättningsvis grundas utdebiteringen på anläggningslagens bestämmelser, där grunderna för fördelning av kostnaderna bestäms efter vad som är skäligt med hänsyn främst till den nytta fastigheten har av anläggningen. Regeringen föreslår, bland annat på framstäl-

lan av Kommunförbundet, att den tid inom vilken nya andelstal ska ha fastställts förlängs med två år, det vill säga till den 1 januari 2005.

Det finns möjlighet att få statsbidrag till omprövningsförrättningarna. För ansökningar om omprövningsförrättning som lämnas in under år 2002 kan ett statsbidrag på 25 procent av förrättningskostanden påräknas. Kommunförbundet och Lantmäteriverket har i särskild ordning informerat kommunerna om bidragsmöjligheten och också där det finns vägföreningar inom kommunen där kommunen står som väghållare, och där kommunen alltså kan ansöka om bidrag till förrättningskostnaden.

Några övriga av förslagen i den så kallade BREV-utredningen behandlas inte i budgetpropositionen.

Järnvägar

Regeringen föreslår att ansvaret för statens järnvägsfastigheter ska överföras från affärsverket Statens Järnvägar till Banverket från och med årsskiftet 2002/2003. SJ har i dag ett förvaltningsavtal med Jernhusen AB som löper ut i slutet av 2003.

Bidrag till kommunala flygplatser

Bidrag till drift av kommunala flygplatser har fördelats sedan 1999. För både 2001 och 2002 bidrar staten med cirka 100 miljoner kronor. För 2003 föreslås en sänkning till 95 miljoner kronor och för 2004 till 81 miljoner kronor. En utvärdering av det femåriga driftstödet aviseras för att ett eventuellt nytt system ska kunna finnas till budgetåret 2004. Med den aviserade sänkningen vill staten finansiera Tullverkets ökade kostnader på framförallt Arlanda.

Regeringens budgetförslag leder direkt eller indirekt till en övervältring av statens ökade kostnader för Tullverket på kommuner och landsting.

Interregional kollektiv persontrafik

Anpassning av transportsystemet för funktionshindrade är en av regeringen prioriterad fråga. År 2010 ska transportsystemet vara tillgängligt för alla. Ett antal utvärderingar kommer att beredas av regeringen under 2002/2003 i syfte att skynda på anpassningen av transportsystemet till funktionshindrades behov. En särskild utredare har tillkallats för att särskilt se över regelverket för färdtjänst.

Anslaget för Rikstrafikens upphandling av transportpolitiskt motiverad interregional kollektiv persontrafik föreslås justeras tillbaka till den ursprungliga nivån 790 miljoner kronor. Rikstrafiken bör få skriva upp till fem år långa trafikeringsavtal.

Frågor om avsnittet Kommunikationer kan ställas till Håkan Johansson, tfn 08-452 79 60, enheten för tillväxt och regional utveckling och Bengt Skagersjö, tfn 08-452 79 64, gatu- & fastighetssektionen.

Miljö

Grön skatteväxling påverkar lokalkostnader

Energiskatten höjs med 2,1 öre till 22,3 öre per kWh, koldioxidskatten höjs med 10 öre till 74 öre per kilo, avfallsskatten höjs med 82 kronor till 370 kronor per ton och skatten på naturgrus höjs med 5 kronor till 10 kronor per ton. Detta ger staten 2,6 miljarder i ökade inkomster. Det utrymme som dessa åtgärder skapar för skattesänkningar på arbete föreslås utnyttjas till höjda grundavdrag för medel- och låginkomsttagare.

Fortsatt stora satsningar på marksaneringar och skog

Regeringen prioriterar fortsatt stora och ökande satsningar på marksanering och skydd av skog de närmaste åren. Regeringen kommer att återkomma under 2003 om en särskild programsatsning för kommunal naturvård för värdefulla och tätortsnära områden. Nivån på kalkningsbidrag hålls oförändrad.

Kring miljömålet God bebyggd miljö har länsstyrelserna och Boverket fått i uppdrag att bistå kommunerna med att utveckla program och strategier för hur frågor om miljöanpassade transporter, natur- och kulturvärden och miljöanpassad energiförsörjning som ska fungera som underlag för fysisk planering och samhällsbyggande senast 2010.

Frågor om avsnittet Miljö kan ställas till Andreas Hagnell, tfn 08-452 78 66, plan- och miljösektionen.

Arbetsmarknadspolitik

Budgetpropositionen innehåller inte några banbrytande förslag på det arbetsmarknadspolitiska området. Regeringen aviserar emellertid att man avser att återkomma med konkreta förslag i två arbetsmarknadspolitiska propositioner; i december har regeringen för avsikt att bland annat konkretisera formerna för ett vidareutvecklat anställningsstöd och i mars kommer regeringen att föreslå ytterligare förändringar inom arbetsmarknadspolitiken.

Huvudinriktningen för arbetsmarknadspolitiken ligger sålunda fast. För 2003 ska gälla samma arbetsmarknadspolitiska mål som för 2002. För att effektivt bidra till att uppnå målet – en väl fungerande arbetsmarknad med full sysselsättning och god ekonomisk tillväxt – ska arbetsmarknadspolitiken liksom tidigare:

- medverka till att arbetssökande snabbt sammanförs med vakanta platser
- öka de arbetslösas kunskaper
- stödja dem som har det svårast att få ett arbete
- ge inkomsttrygghet under en övergångsperiod vid ofrivillig arbetslöshet.

Den första av dessa arbetsmarknadspolitikens uppgifter är en uppgift som bör utföras av arbetsmarknadsverket – om inte människor klarar den själv.

Inom de övriga tre uppgifterna spelar också kommunerna en avgörande roll för att effektivt bidra till målet. En utökad samverkan på det lokala planet mellan kommuner och arbetsmarknadsverket kring dessa tre uppgifter framstår därför som önskvärd.

Regeringen anger i budgetpropositionen att arbetsmarknadspolitiken framöver ska fokuseras på följande områden.

1. Ökad sysselsättning. Arbetsmarknadspolitiken ska skapa förutsättningar för en fortsatt god tillväxt genom insatser som håller uppe och ökar arbetskraftsutbudet och dess kompetens.
2. Förbättra matchningen på arbetsmarknaden i syfte att förkorta sök- och vakanstider och motverka så kallade flaskhalsar på arbetsmarknaden.
3. En aktiv arbetslivsinriktad rehabilitering så att människor som varit arbetslösa och långtidssjukskrivna kommer tillbaka till arbetslivet.
4. Tydliga och effektiva insatser för att främja mångfald i arbetslivet. Alla individer oavsett etnisk eller kulturell bakgrund, funktionshinder, sexuell läggning eller kön ska ha samma möjligheter till arbete.
5. Insatser för att minska deltidsarbetslösheten.
6. Fortsatt arbete med att trygga den enskildes rättssäkerhet och samtidigt tydliggöra vilka krav som ställs, till exempel i arbetslöshetsförsäkringen. En likformig bedömning av regelverket över hela landet är nödvändig.

Könsuppdelningen på arbetsmarknaden analyseras

Mäns och kvinnors utbildnings- och yrkesval är i hög grad könsbundna liksom många arbetsgivares val av arbetskraft. Detta går också igen i de arbetsmarknadspolitiska programmen. Regeringen konstaterar att den nuvarande situationen inte är tillfredsställande och avser bland annat mot denna bakgrund att inrätta en arbetsgrupp som utifrån ett helhetsperspektiv ska analysera den könssegregerade arbetsmarknaden. Gruppen ska även utvärdera de åtgärder som vidtagits inom olika politikområden och eventuellt föreslå ytterligare åtgärder.

Insatser för att öka invandrares sysselsättning

Ett brett program genomförs för närvarande för att stärka invandrares möjligheter till sysselsättning. Se vidare under rubriken Invandrare och flyktingar.

Regeringen avser att utöka resurserna till personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna i syfte att stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. Personalförstärkningarna ska bland annat göra det möjligt att ge ökat individuellt stöd till arbetssökande.

Förbättrad matchningsprocess utreds

Regeringen avser att under hösten 2002 och våren 2003 återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare insatser för att förbättra matchningen på

arbetsmarknaden. Syftet är att fullfölja intentionerna bakom de förändringar som gjorts inom arbetslöshetsförsäkringen samt genom införandet av aktivitetsgarantin.

Regler för anställningsstödet ses över

I dag finns allmänt, förstärkt, utökat förstärkt och särskilt anställningsstöd samt, som en tidsbegränsad försöksverksamhet, anställningsstöd som kombineras med vård- och omsorgsutbildning under tiden den 1 juni 2002– den 31 maj 2004. De olika stödformerna har olika villkor för deltagande och ersättningen varierar. Regelverket har blivit svåröverskådligt, vilket kan antas ha en menlig inverkan på utnyttjandet av stöden. Enligt regeringens mening bör anställningsstöden kunna användas i större utsträckning än vad som sker i dag men det är viktigt att följa undanträngningseffekterna. En samlad översyn av regelverket kommer att påbörjas under hösten 2002.

Vidareutveckling av det särskilda anställningsstödet

För att öka chanserna till ett jobb för dem som trots långvariga insatser inom aktivitetsgarantin inte fått fotfäste på arbetsmarknaden avser regeringen senare i höst att återkomma med ett förslag för att vidareutveckla det särskilda anställningsstödet.

Kommunförbundet vill framhålla att socialbidragstagare vars behov av försörjningsstöd beror på arbetslöshet ska ges samma möjlighet som andra att delta i arbetsmarknadspolitiska program, så även aktivitetsgarantin. Dessa grupper bör tillika omfattas av ett eventuellt vidareutvecklat särskilt anställningsstöd. Kommunförbundet ser en risk i att detta förslag utmynnar i en så kallad övergångsarbetsmarknad, vilket förbundet har principiella invändningar emot.

Höjd utvecklingsersättning inom ungdomsgarantin

Den lägsta nivån på aktivitetsstöd för dem som deltar i arbetsmarknadspolitiska program kommer 2003 att höjas från nuvarande 183 kronor till 223 kronor per dag. För att överensstämja med detta belopp, som till skillnad från utvecklingsersättningen inom ungdomsgarantin är skattepliktigt, föreslår regeringen i budgetpropositionen att utvecklingsersättningen höjs från nuvarande 3 160 kronor till 3 280 kronor per månad.

Ungdomsprogrammens kommande avveckling

I budgetpropositionen 2001/02:1 aviserades att det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin skulle omprövas under 2002 med intentionen att avveckla båda programmen den 1 januari 2003. Det slutliga avgörandet skulle ske utifrån Gymnasiekommitténs förslag (dir. 2000:6, 2001:8). Gymnasiekommittén har fått förlängd tid och redovisar sitt slutbetänkande i december 2002. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen under våren 2003 med ett förslag om hur de kommunala ungdomsprogrammen ska avvecklas.

I en PM som bland annat sänts till regeringen (Näringsdepartementet) i juni 2002 framhöll Kommunförbundet bland annat följande:

- Ungdomsåtgärder behövs, i alla fall med dagens utbud av andra åtgärder. Många ungdomar behöver extra stöd på sin väg in i arbetslivet.
- Det är viktigt att gymnasiekommitténs förslag om framtidens gymnasieskola fångas upp och diskuteras kopplat till framtidens ungdomsåtgärder. Särskilt gäller det samhällets stöd till de ungdomar som idag går på det individuella programmet eller hoppar av gymnasieskolan.
- Det ska även fortsättningsvis vara frivilligt att teckna avtal om ungdomsgarantin och kommunala ungdomsprogrammet. Tecknande av avtal bör ske om kommunen anser att det finns behov av det.

(PM:en i sin helhet kan läsas på TRU:s webbplats:

www.lf.svekom.se/tru/Syssel/ungdomsatgardsframtid.pdf .)

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring

Regeringen har i propositionen *Tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen* (prop. 2001/02:151), föreslagit att en ny myndighet ska bildas för tillsynen över försäkringen, benämnd Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Denna ska med undantag för utbetalningen av statsbidrag överta samtliga av AMS nuvarande uppgifter i förhållande till arbetslöshetskassorna. Enligt riksdagens beslut ska detta gälla från och med den 1 januari 2003. I budgetpropositionen gör emellertid regeringen bedömningen att ytterligare tid behövs för bildandet av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Den nya organisationen föreslås därför gälla först från och med den 1 juli 2003.

Frågor om avsnittet Arbetsmarknad kan ställas till Vivi Jacobsson-Libietis, tfn 08-452 78 20, Ingrid Jonasson tfn 08-452 78 24, Karin Forsell, tfn 08-452 78 15, Torgny Ljungkvist 08-452 78 21, enheten för tillväxt och regional utveckling (TRU) samt vad gäller anställningsstöd Lars-Gösta Andréen, tfn 08-452 75 92, förhandlingssektionen.

Arbetsgivarfrågor

Regeringens inriktning för arbetslivspolitik

Regeringen föreslår att arbetslivspolitikerna inom ramen för sitt mål – ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor – ska bidra till tillväxt, sysselsättning och ett konkurrenskraftigt näringsliv. Grunden för detta ska skapas genom en god och utvecklande arbetsmiljö, kunskap och kompetens i arbetslivet, en arbetsrätt som skapar trygghet, flexibilitet och delaktighet, mångfald, jämställdhet och icke-diskriminering samt arbetsfred och lönebildning i samhällsekonomisk balans. Grupper som står utanför arbetsmarknaden måste beredas tillträde och de som finns i arbetskraften får inte slitas ut. Människor måste uppmuntras att bidra med sin kunskap och erfarenhet så länge som möjligt. Utrymme för individens initiativ och företagsamhet måste skapas. Allt detta ställer stora krav på arbetets organisation, ledarskap och möjlighet

till individuell flexibilitet liksom kompetensutveckling. Resultatet måste bli ett arbetsliv där den enskilde individen känner trygghet, tillfredsställelse och behåller sin hälsa.

Fortsatt strategi för ökad hälsa i arbetslivet

Regeringen konstaterar en ökad ohälsa i arbetslivet. Även om denna utveckling inte enbart kan förklaras av förhållandena i arbetslivet anser regeringen att mycket återstår att göra för att villkoren ska anses vara tillfredsställande. Arbetslivet måste göras mänskligare och sjukskrivningarna måste minska.

Regeringen anser att grunden för det fortsatta arbetet är en utveckling på de lokala arbetsplatserna. Det behövs olika åtgärder för att stödja en sådan utveckling. Medvetenhet och attityder behöver förändras. Arbetsmiljöarbetet och hur arbetet organiseras på de lokala arbetsplatserna måste utvecklas. Arbetet måste vidare anpassas till de äldres förutsättningar i arbetslivet. Möjligheterna för äldre att kunna stanna kvar och utvecklas i arbetslivet måste öka.

Under 2003 och 2004 satsar regeringen sammanlagt cirka 750 miljoner kronor per år på olika åtgärder för att öka hälsan i arbetslivet. Utgångspunkt är det 11-punktsprogram för ökad hälsa i arbetslivet som presenterades i förra årets budgetproposition. (Se cirkulär 2001:106 samt avsnittet "Arbetet med 11-punktsprogrammet pågår" nedan.)

I årets budgetproposition föreslås följande åtgärder i en fortsatt strategi för ökad hälsa i arbetslivet.

Nationellt mål för ökad hälsa i arbetslivet införs från och med 2003

Frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivning ska i förhållande till 2002 halveras fram till 2008. Samtidigt ska antalet nya aktivitets- och sjukersättningar minska. (Aktivitets- och sjukersättning ersätter förtidspension/sjukbidrag från och med den 1 januari 2003.) Hänsyn ska tas till den demografiska utvecklingen under perioden. Regeringen anger vidare bland annat följande. Arbetet med att halvera sjukskrivningarna måste särskilt fokusera på kvinnors arbetsplatser, arbetsmiljöer och arbetsvillkor. Det är viktigt att målet följs upp årligen. Därvid bör särskild uppmärksamhet riktas mot utvecklingen av kvinnors ohälsa.

Förstärkta ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att förebygga ohälsa ska införas 2003

Regeringens bedömning är att det finns starka skäl att genom ett förändrat finansieringsansvar förtydliga de kostnader som samhället åsamkas till följd av sjukfrånvaro och göra det möjligt för arbetsgivare att genom aktiva insatser minska sjukfrånvaron och därigenom sina och samhällets kostnader. Anställda inom kommuner och landsting svarar sammantaget för en betydligt större del av sjukfrånvaron än vad som motiveras av antalet anställda. Särskilt gäller det för de långvariga sjukfallen. Regeringen anser mot denna bakgrund att det är angeläget att i vart fall den offentliga sektorn snarast möjligt kan ges ökade motiv för att komma till rätta med förhållanden av betydelse

för förekomst av långvarig sjukfrånvaro och överväger att införa en avsevärt förlängd sjuklöneperiod inom enbart den offentliga sektorn. Ett annat tänkbart alternativ är att genomföra en omläggning för samtliga arbetsgivare. Utgångspunkten för en generell omläggning av ansvaret bör vara medfinansiering, det vill säga att staten och arbetsgivarna delar på kostnaderna för anställdas försörjning under en sjukskrivningsperiod. De tänkbara alternativen utreds inom regeringskansliet och regeringens avsikt är att lägga fram förslag till riksdagen under våren 2003 för ikraftträdande den 1 juli 2003.

Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron införs under 2003

Regeringen har förelagt riksdagen en proposition om obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (prop. 2002/03:6). Förslaget innebär att privata arbetsgivare, kommuner, landsting och statliga myndigheter ska bli skyldiga att redovisa de anställdas sjukfrånvaro i årsredovisningen. De nya bestämmelserna föreslås träda ikraft den 1 juli 2003. Regeringen anser att medvetenheten om sjukfrånvarons fördelning skulle öka intresset hos företag, kommuner och myndigheter att vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron.

Partiell sjukpenning utvecklas

Regeringen avser att föreslå en ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring så att det framgår att ersättning i form av partiell sjukpenning ska vara utgångspunkten i samband med intyg om sjukskrivning. Syftet är att en eventuellt återstående arbetsförmåga som finns ska tas tillvara i ökad utsträckning, vilket samtidigt motverkar att den anställde förlorar kontakten med arbetslivet.

Teknisk översyn av reglerna om karensdag

Regeringen avser att göra en teknisk översyn av reglerna om karensdag med anledning av att det har framförts kritik om att nuvarande reglerna kan få orättvisa konsekvenser för personer som har koncentrerad arbetstid och för personer som har flera arbetsgivare samt att en karensdag kan avse del av en dag.

Aktivitets-/sjukersättning

Nuvarande bestämmelser om förtidspension och sjukbidrag ersätts den 1 januari 2003 av bestämmelser om aktivitets- och sjukersättning (SFS 2001:489, prop. 2000/01:96). Förmåner i form av aktivitets- och sjukersättning kommer att beskattas fullt ut.

Enligt de nya bestämmelserna ska aktivitetsersättning för personer i åldrarna 19–29 år alltid begränsas till längst tre år i taget. Regeringen anser att tidsbegränsning i princip ska gälla även för försäkrade i åldern 30–64 år som beviljas sjukersättning och att en ny prövning av arbetsförmågan då sker, eftersom det finns försäkrade som återfått en del av sin arbetsförmåga eller genom förnyade rehabiliteringsinsatser kan återgå i arbete. Regeringen är dock medveten om att det i en hel del fall saknas anledning att ompröva arbetsför-

mågan. Reglerna ska därför utformas så att undantag ska kunna göras från huvudregeln om tidsbegränsning och omprövning med beaktande av i första hand sjukdom eller funktionshinder.

Regeringen avser att återkomma med förslag som innebär att den vilandetid, under vilken rätten till aktivitetsersättning och sjukersättning kvarstår utan prövning, kan utsträckas till längst två år samt förslag om vilande aktivitetsersättning och sjukersättning vid studier.

Kommunförbundet återkommer i cirkulär med information om de bestämmelser om aktivitetsersättning och sjukersättning som gäller från och med den 1 januari 2003.

Frågor om aktivitets- och sjukersättning kan ställas till Rikard Hultman, förhandlingssektionen, tfn 08-452 76 01.

Utveckling av arbetsmiljöarbetet

I budgetpropositionen föreslås att arbetsmiljöverkets tillsynsverksamhet ska förstärkas med 30 miljoner kronor under 2003. Arbetsmiljöverkets uppgifter har utvidgats väsentligt, främst beroende på att tillsynen på det arbetsorganisatoriska området är mycket mer resurskrävande än traditionell tillsyn. En förstärkt utbildning för regionala skyddsombud inom ramen för utvecklingen av arbetsmiljöarbetet genomförs under 2001 och 2002. I budgetpropositionen föreslås att den verksamheten förstärks med 30 miljoner kronor under 2003. Regeringen föreslår vidare att 15 miljoner kronor avsätts för att förstärka utbildningen av personal inom företagshälsovården.

Utöver dessa punkter föreslås följande åtgärder:

- Socialförsäkringsadministrationen tillförs ökade resurser för arbetet mot ohälsan för 2003 och 2004 och organisationen ses över.
- Rätt till egen kontaktperson på försäkringskassan för långtidssjukskrivna införs.
- Fler försäkringsläkare anställs på försäkringskassorna under 2003, samtidigt som regeringen ser över tillsynsfrågan.
- Förstärkt utbildning för läkare i försäkringsmedicin påbörjas under 2003.
- Rehabiliteringsutredningen görs obligatorisk. Denna ska bland annat innehålla ett utlåtande från arbetsgivaren om att arbetsmiljölagens krav på anpassning av arbetsuppgifterna är uppfyllda.
- I vissa fall ska läkarintyg med fördjupad bedömning från annan läkare inhämtas efter åtta veckors sjukskrivning.
- Reglerna för försäkringskassornas användning av medlen för köp av aktiva rehabiliteringsinsatser förtydligas under 2003.
- Flexiblare användning av rehabiliteringspenning vid arbetsträning och studier ska övervägas.
- Ytterligare medel avsätts för köp av försäkringsmedicinska utredningar och arbetslivsinriktade rehabiliteringsutredningar från och med 2003.

- Utbildningsinsatserna inom företagshälsovården förstärks och frågan om arbetsmiljöcertifiering ska utredas under 2003.
- Stödet till den regionala skyddsombudsverksamheten ska ökas med 30 miljoner kronor 2003.
- I anslutning till att trepartssamtalen avslutas och resultaten av samtalen presenteras avses en informationsinsats genomföras med medverkan av samtliga parter som deltagit i samtalen.

Arbetet med 11-punktsprogrammet pågår

Regeringen konstaterar att arbetet med 11-punktsprogrammet pågår på alla punkter och att tidsplanen för arbetet i de flesta fall har följts. I vårt cirkulär 2001:106 framgår 11-punktsprogrammet.

Trepartssamtal mellan regeringen och arbetsmarknadens parter

Trepartssamtal mellan regeringen och arbetsmarknadens parter inleddes i november 2001. Ytterligare fyra möten har hållits. En avstämning och redovisning av arbetet har gjorts i slutet av juni 2002 och arbetet beräknas pågå under större delen av 2002. Inriktningen är att komma fram till ett åtagande från samtliga parter i en förnyad och utvidgad handlingsplan samt att genomföra gemensamma informationsinsatser.

Försök att minska ohälsan inom den offentliga sektorn

Under åren 2001 och 2002 har sammanlagt 70 miljoner kronor tilldelats till 20 särskilda försöksprojekt inom kommuner och landsting.

Förnyelse av rehabilitering – individen i centrum

RFV och AMS har ett uppdrag att inleda en förnyelse av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Det fortsatta arbetet ska bedrivas under åren 2002, 2003 och 2004. För 2002 har 70 miljoner kronor avsatts och ytterligare medel kommer att avsättas för de kommande åren.

Justeringar av gällande lagstiftning för att höja kvaliteten i rehabiliteringsarbetet

Här anges att regeringen avser att skärpa reglerna för arbetsgivares skyldighet att medverka i rehabiliteringsarbetet.

Former för sjukskrivningsprocessen

RFV har fått ett uppdrag som bland annat innebär att beskriva formerna för sjukskrivningsprocessen hos ett antal utvalda kommuner.

Frågor om trepartssamtalen kan ställas till Boel Callermo, tfn 08-452 77 86. Beträffande rehabilitering och arbetsmiljöarbete kan frågor ställas till Hans Granqvist, tfn 08-452 76 24. Frågor i övrigt om 11-punktsprogrammet och ohälsa kan ställas till Anders Mellberg, tfn 08-452 76 28. Samtliga tillhör arbetsgivarpolitiska sektionen.

Nya regler för att minska deltidslösheten

Regeringen aviserade i 2002 års ekonomiska vårproposition att den hade för avsikt att göra det möjligt för arbetsgivare att få anställningsstöd när deltidslöshet omvandlas till heltidsarbete. Avsikten med nyordningen är att den anställde ska behålla sin utökade arbetstid efter avslutad stödperiod. I budgetpropositionen anges att de nya reglerna planeras att gälla från och med 2003.

Frågor om anställningsstöd kan ställas till Lars-Gösta Andréen, förhandlingssektionen, tfn 08-452 75 92.

Omställningsavtal

Utredningen om omställningsavtal lämnade sitt betänkande *Omställningsavtal. Ett aktivare stöd till uppsagda* (SOU 2002:59) till regeringen i juli i år. Utredningen förordar att arbetsmarknadens samtliga avtalsområden ska omfattas av omställningsavtal samt att formerna för nya avtal ska avgöras av parterna. Regeringen delar utredningens bedömning och anser också att det material som utredningen tagit fram har ett värde för att driva processen framåt för de avtalsområden som saknar omställningsavtal.

Det kommunala kollektivavtalet om avgångsförmåner (AGF-KL) är inte ett omställningsavtal i den betydelse utredningen arbetat med. Utredningen har i sitt betänkande behandlat förutsättningar för omställningsavtal på det kommunala området och visat på en modell där ett traditionellt omställningsavtal för rörlighet ut ur organisationen kan kombineras med stimulans för intern rörlighet. Mot denna bakgrund har förhandlingssektionen inlett ett arbete med att ta fram ett förslag till riktlinjer för en modell för ett kommunalt kompetens- och omställningsavtal. Avsikten är att ett sådant avtal ska ersätta nu gällande bestämmelser om avgångsförmåner.

Frågor om omställningsavtal kan ställas till Lars-Gösta Andréen, förhandlingssektionen, tfn 08-452 75 92.

En arbetsrätt för trygghet, flexibilitet och delaktighet i arbetslivet

Regeringens mål är att forma en arbetsrätt som skapar trygghet, flexibilitet och delaktighet i arbetslivet.

Regeringen konstaterar att det inom det arbetsrättsliga området är fortsatt viktigt att arbetsmarknadens parter, både på nationell och på europeisk nivå, är engagerade i och tar sin del av ansvaret för utvecklingen av en modern och väl fungerande arbetsrätt. Tillgången till kollektivavtal som ett alternativt regleringsinstrument ökar möjligheterna till ändamålsenliga lösningar. Den arbetsrättsliga lagstiftningen ska därför även vara ett stöd och en ram för arbetsmarknadens parter så att en utveckling av arbetsrätten även kan ske genom kollektivavtal.

För att begränsa den väsentliga ökningen av andelen tidsbegränsade anställningar har regeringen gett Arbetslivsinstitutet i uppdrag att se över reglerna i LAS för sådana anställningar. Regeringen avser att arbeta vidare med frågan

när Arbetslivsinstitutet redovisat sitt uppdrag. Regeringen vill att det ska bli lättare att få en tillsvidareanställning. Möjligheten till återanställning ska öka. Föräldraledighet ska inte kunna missbrukas som uppsägningstid. Undantaget i turordningsreglerna ska tas bort.

Frågor om arbetsrätt kan ställas till förhandlingssektionens arbetsrättsjurister: Christina Madfors, tfn 08-452 76 12, Hedda Mann, 08-452 76 13, Johanna Read Hilmarsdottir, tfn 08-452 76 15, och Göran Söderlöf, tfn 08-452 76 18.

Mångfalds-, diskriminerings- och jämställdhetsfrågor

Lagstiftningen om etnisk diskriminering kommer att ändras till följd av EG-direktiv om etnisk och religiös diskriminering. Direktiven omfattar vissa områden där det inte har funnits något civilrättsligt förbud mot diskriminering. Regeringen kommer att lämna en proposition under våren 2003. Anslaget till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) tillförs 2 miljoner kronor under 2003. Till insatser i syfte att stimulera etnisk och kulturell mångfald i den offentliga och privata sektorn ska 5 miljoner kronor disponeras.

Handlingsplaner för ökad mångfald

Regeringen avser också att ta initiativ till att samtliga myndigheter, alla kommuner och landsting sätter upp mål och utarbetar handlingsplaner för att främja mångfalden och motverka diskriminering vid anställning.

Handlingsplan för ökad jämställdhet

Regeringen kommer under mandatperioden att skärpa integreringen av jämställdhetsperspektivet på alla politikområden. I en skrivelse till riksdagen under 2003 ska regeringen redovisa vad den gjort för ökad jämställdhet under senare år. Regeringen ska då även redovisa en handlingsplan för dess fortsatta arbete med jämställdhetspolitiken.

Löneskillnader kartläggs

Den nya jämställdhetslagen kräver att osakliga löneskillnader kartläggs och åtgärdas inom 3 år. Utfallet av lagskärpningen ska analyseras noga. Om så krävs, är regeringen beredd att föreslå att lagen skärps ytterligare.

Frågor om diskriminering och mångfald kan ställas till Anna Falkenberg, arbetsgivarpolitiska sektionen, tfn 08-452 76 23. Jämställdhetsfrågor handhas på arbetsgivarpolitiska sektionen av Christin N. Granberg, tfn 08-452 76 30, och Fredrik Lundkvist, tfn 08-452 76 27. Frågor om lagstiftning inom områdena kan ställas till Johanna Read Hilmarsdottir, förhandlingssektionen, tfn 08-452 76 15.

Ersättningsnivåerna i sjuk- och föräldraförsäkringarna

Allt fler personer som uppbär sjuk- eller föräldrapenning får inte kompensation som motsvarar 80 % av inkomstbortfallet. Mot bakgrund av detta avser regeringen att höja inkomsttaket inom sjuk- och föräldraförsäkringen från

idag 7,5 till 10 prisbasbelopp från den 1 juli 2003 om det statsfinansiella läget medger det.

Frågor om sjuk- och föräldraförsäkringen kan ställas till Ann-Charlotte Ohlsson, förhandlingssektionen, tfn 08-452 78 93.

Reformering av pensionssystemet

Det reformerade pensionssystemet träder i kraft fullt ut från och med 2003. Det kommer att påverka både kommunens kostnader och intäkter. Systemet, som bygger på livsinkomstprincipen är politiskt stabilt och modernt. Utöver den allmänna pensionen har till exempel tjänstepension för många en väsentlig betydelse för den totala pensionsinkomsten. Pensionsinkomsten kommer alltså att komma från allt fler håll. Till detta kommer att människor ges större möjlighet att själva påverka sin framtida ålderspension.

Reformeringen av pensionssystemet innebär:

1. *Det reformerade ålderspensionssystemet:* Det nuvarande grundskyddet, folkpension, pensionstillskott och särskilt grundavdrag försvinner helt från och med januari 2003. Det nya grundskyddet, garantipensionen är högre än folkpension och pensionstillskott men fullt beskattad.
2. *Garantipensioner till personer födda 1937 och tidigare:* Som en anpassning till det reformerade ålderspensionssystemet har reglerna ändrats även för dem som inte omfattas av det nya reformerade pensionssystemet. Även för denna kategori ersätts grundskyddet av en beskattad garantipension.
3. *Efterlevandepension:* Även reglerna om efterlevandepension anpassas till det reformerade pensionssystemet. Bland annat slopas inkomstprövning av änkepensioner.

Det reformerade pensionssystemet påverkar de kommunala bruttopensionerna i samtliga avseenden. Nya samordningsregler har utarbetats i syfte att bibehålla och infria de sedan tidigare gjorda utfästelserna.

Frågor om det reformerade pensionssystemet kan ställas till Rikard Hultman, tfn 08-452 76 01, och Anna Lind, tfn 08-452 76 08, på förhandlingssektionen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Maj-Lis Åkerlund

Signild Östgren

Bilagor

Bilaga 1: Skatter och bidrag 2003–2005 (kommunspecifik; endast till ekonomikontoren)